

Douglas Adams

Hitchhiker's Guide

Het restaurant aan het einde van het heelal

Deel twee van drie

Het verhaal tot dusver:
In den beginne is het heelal geschapen.

Hierover hebben velen zich erg boos gemaakt en in brede kring is het beschouwd als een domme zet.

Vele rassen geloven dat het is geschapen door een of andere god, al geloven de Jatravertieden van Viltvoddel VI dat het complete heelal in feite is ontstaan door een niesbui van een wezen genaamd de Grote Groene Arkelvlaag.

De Jatravertieden, die in voortdurende angst leven voor de tijd die zij noemen De Komst van de Grote Witte Zakdoek, zijn kleine blauwe wezens met meer dan vijftig armen per stuk, en zij zijn dan ook het enige ras in de geschiedenis dat eerst de deodorantspuitbus heeft uitgevonden en pas later het wiel.

Maar de Grote Groene Arkelvlaag-theorie heeft buiten Viltvoddel VI nooit veel aanhang gevonden, en dus wordt er in het heelal, raadselachtig als dat nu eenmaal is, voortdurend gezocht naar andere verklaringen.

Zo heeft bijvoorbeeld een ras van hyperintelligente pandimensionale wezens op een goede dag een gigantische supercomputer gebouwd, de Felle Realist genaamd, die eens en voor altijd het Antwoord moest uitrekenen op de Definitieve Vraag naar het Leven, het Heelal en de Rest.

Zevenenhalf miljoen jaar lang stond de Felle Realist te cijferen en te rekenen en uiteindelijk deelde hij mee dat het Antwoord tweeënvertig was – en dus moest er een tweede, nog grotere computer

worden gebouwd om erachter te komen wat nou eigenlijk precies de Vraag was.

En deze computer, die de Aarde heette, was zo omvangrijk dat hij vaak per abuis werd aangezien voor een planeet – met name door de vreemde, aapachtige wezens die over het oppervlak ervan zwierven, zonder zelfs maar in de verte te vermoeden dat zij gewoon deel uitmaakten van een gigantisch computerprogramma.

En dit is heel merkwaardig, want zonder deze vrij eenvoudige en nogal voor de hand liggende kennis was alles wat er op de Aarde gebeurde volslagen onbegrijpelijk.

Helaas werd echter vlak voor het kritieke moment van de uitlezing de Aarde onverwachts gesloopt door de Vogoniërs om – naar zij beweerden – plaats te maken voor een nieuwe hyperruimtelijke rondweg, en dus was alle hoop op het ontdekken van de zin van het bestaan voor altijd vervlogen.

Althans, daar zag het naar uit.

Twee van die vreemde, aapachtige wezens overleefden de sloop.

Hugo Veld ontkwam op het allerlaatste moment dankzij het feit dat een oude vriend van hem, Amro Bank, plotseling afkomstig bleek van een kleine planeet ergens in de buurt van Betelgeuze en niet uit Schagen, zoals hij altijd had beweerd. Sterker nog, hij wist hoe je een lift moest krijgen van een ruimteschip.

Trees Jansma – oftewel Trema – was er een half jaar eerder tussen-uit geknepen met Zefod Bijsterbuil, de toenmalige president van de Melkweg.

Twee overlevenden.

Zij zijn alles wat er over is van het grootste experiment dat ooit is uitgevoerd – om de Definitieve Vraag en het Definitieve Antwoord te vinden omtrent het Leven, het Heelal en de Rest.

En op minder dan een miljoen kilometer van waar hun sterrenschip loom door de inktzwarte ruimte zweeft, komt er langzaam een Vogonisch schip op hen af.

Zoals alle Vagonische schepen zag het eruit alsof het niet zozeer was ontworpen als wel samengeklonterd. De onaangename gele bobbels en bouwsels die er in afzichtelijke hoeken uitstulpten, zouden het uiterlijk van de meeste schepen hebben ontsierd, maar in dit geval was dat helaas onmogelijk. Er zijn lelijker dingen waargenomen aan de hemel, maar niet door betrouwbare getuigen.

Eigenlijk zou je om iets nog veel lelijkers te zien dan een Vagonisch schip, naar binnen moeten gaan en een Vogoniër bekijken. Maar als je slim bent, laat je dit nu juist uit je hoofd, want de doorsnee Vogoniër bedenkt zich geen twee keer voor hij je iets zo zinloos afschuwelijks aandoet dat je wou dat je nooit geboren was – of (als je een helderder geest bent) dat de Vogoniër nooit geboren was.

Eigenlijk zou de doorsnee Vogoniër zich waarschijnlijk niet eens één keer bedenken. Ze zijn zwakhoofdig, stijfkoppig en slakachtig traag van begrip, en denken is niet echt iets waarvoor ze in de wieg zijn gelegd. Anatomische analyse van de Vogoniër heeft aan het licht gebracht dat zijn brein oorspronkelijk een ernstig misvormde, verkeerd terechtgekomen lever met spijsverteringsproblemen was. Het gunstigste wat er al met al over hen te zeggen valt, is dat ze weten wat ze leuk vinden, en dat leuke bestaat over het algemeen uit het pijnigen van mensen en, waar het maar even kan, heel erg kwaad worden.

Ze houden er niet van om een karwei onafgemaakt te laten – in het bijzonder deze Vogoniër, en in het bijzonder – om diverse redenen – dit karwei.

De Vogoniër in kwestie was kapitein practopper Vagon Schnautz

van het Galactisch Hyperruimtelijk Planbureau, en hij was degene die tot taak had gehad de zogenaamde planeet Aarde te slopen.

Hij ging met zijn monumentaal walgelijke lichaam verzitten in zijn ongemakkelijke, morsige stoel en staarde naar de monitor waarop systematisch sterrenschip het Gulden Hart werd gevolgd.

Het kon hem weinig schelen dat het Gulden Hart, met zijn oneindige onwaarschijnlijkheidsaandrijving, het mooiste en meest revolutionaire ruimtevaartuig aller tijden was. Esthetica en technologie waren beide een gesloten boek voor hem, en als het aan hem had gelegen, nog een verbrand en begraven boek ook.

Het kon hem nog minder schelen dat Zefod Bijsterbuil aan boord was. Zefod Bijsterbuil was inmiddels ex-president van de Melkweg, en hoewel elke politiemacht in de Melkweg achter hem en het door hem gestolen schip aan zat, had de Vogoniër geen belangstelling.

Hij had wel iets beters te doen.

Er is wel eens opgemerkt dat Vogoniërs net zomin boven een beetje omkoping en corruptie staan als de horizon boven de zon staat, en dat gold zeker in zijn geval. Als hij de woorden 'integriteit' of 'morele rechtschapenheid' hoorde, pakte hij zijn woordenboek, en als hij het gerinkel van contanten in grote hoeveelheden hoorde, pakte hij de reglementen en gooide ze weg.

Nu hij de vernietiging van de Aarde en alles daarin besloten zo onverzoenlijk najoeg, ging hij wel iets verder dan zijn beroepsplicht van hem verlangde. Er bestond zelfs enige twijfel of voornoemde rondweg wel echt zou worden aangelegd, maar die kwestie was ondergeschoffeld.

Hij knorde een weerzinwekkende knor van tevredenheid. 'Computer,' knarste hij, 'neem contact op met mijn hersenverzorgingsspecialist.'

Binnen een paar seconden verscheen het gezicht van Witz Halbrund op het scherm, met de glimlach van een man die weet dat hij zich op tien lichtjaar afstand bevindt van het Vogonische gezicht waar hij naar zit te kijken. Door die glimlach heen speelde ook iets van ironie. Ofschoon de Vogoniër hardnekkig over hem sprak als 'mijn privé-hersenverzorgingsspecialist' waren er niet veel hersens om te verzorgen, en in werkelijkheid was het Halbrund die gebruik-

maakte van de diensten van de Vogoniër. Hij betaalde hem een on-tiegelijke hoeveelheid geld om een heel smerig klusje op te knappen. Als een van de meest vooraanstaande en succesvolle psychiaters van de Melkweg, was hij met een consortium collega's zonder meer be-reid een ontiiegelijke hoeveelheid geld op tafel te leggen op het mo-ment dat het er de schijn van had dat heel de toekomst van de psy-chiatrie op het spel stond.

'Zo,' zei hij, 'hallo, mijn Vogoniërkapitein practopper, en hoe voelen wij ons vandaag?'

De Vogoniërkapitein vertelde dat hij de afgelopen paar uur bijna de helft van zijn bemanning had uitgerooid bij een disciplinaire oefening.

Halbrunds glimlach vertoonde niet de minste weifeling.

'Och,' zei hij, 'dat is volgens mij volstrekt normaal gedrag voor een Vogoniër, vind je niet? De natuurlijke en gezonde kanalisering van de agressieve driften in daden van zinloos geweld.'

'Dat zeg je altijd,' klonk het rommelend uit de Vogoniër.

'Och, andermaal,' zei Halbrund, 'dat is volgens mij volstrekt nor-maal gedrag voor een psychiater. Goed. We zijn vandaag duidelijk allebei bijzonder goed aangepast in onze mentale attitudes. En hoe staat het met de missie, nog nieuws?'

'We hebben het schip opgespoord.'

'Prachtig,' zei Halbrund, 'prachtig! En de inzittenden?'

'De aardman is erbij.'

'Uitstekend! En verder...?'

'Een vrouwelijk exemplaar van dezelfde planeet. Het zijn de laat-sten.'

'Mooi, mooi,' zei Halbrund stralend. 'Wie nog meer?'

'Die Bank.'

'Nog meer?'

'Zefod Bijsterbuil.'

Even weifelde Halbrunds glimlach.

'Juist ja,' zei hij, 'daar was ik al bang voor. Uiterst betreurenswaar-dig.'

'Een persoonlijke vriend?' informeerde de Vogoniër, die die uit-drukking ooit ergens had opgevangen en haar eens in praktijk wilde brengen.

‘O nee,’ zei Halbrund, ‘weet je, in mijn beroep maken we geen persoonlijke vrienden.’

‘Aha,’ knorde de Vogoniër, ‘beroepsmatige distantie.’

‘Nee hoor,’ zei Halbrund opgewekt, ‘we hebben er domweg geen talent voor.’

Hij zweeg even. Zijn mond bleef glimlachen, maar boven zijn ogen verscheen een lichte frons.

‘Maar ja, Bijsterbuil, hè,’ zei hij, ‘dat is een van mijn profijtelijkste cliënten. Zijn persoonlijkheidsproblemen gaan de stoutste dromen van psychoanalytici te boven.’

Hij speelde enige tijd met deze gedachte alvorens haar met tegenzin ter zijde te schuiven.

‘Maar goed,’ zei hij, ‘ben je gereed voor je opdracht?’

‘Ja.’

‘Mooi. Vernietig het schip onmiddellijk.’

‘En Bijsterbuil?’

‘Ach,’ zei Halbrund monter, ‘Zefod, daar zit ik niet mee, begrijp je?’

Hij verdween van het scherm.

De Vogonische kapitein drukte op een intercomknop die hem in contact bracht met de overblijfselen van zijn bemanning.

‘Aanvallen,’ zei hij.

Juist op dat moment zat Zefod Bijsterbuil in zijn hut luid te vloeken. Twee uur geleden had hij gezegd dat ze even snel een hapje zouden gaan eten in het restaurant aan het eind van het heelal, waarop hij slaande ruzie had gehad met de boordcomputer en naar zijn hut was gestormd, schreeuwend dat hij de onwaarschijnlijkheidsfactoren wel met een potlood zou uitrekenen.

De onwaarschijnlijkheidsaandrijving van het Gulden Hart maakte het tot het krachtigste en onvoorspelbaarste schip dat er bestond. Er was niets wat het niet kon, vooropgesteld dat je exact wist hoe onwaarschijnlijk het was dat ooit zou gebeuren wat jij wilde dat het deed.

Hij had het gestolen toen hij het, als president, geacht werd te lanceren. Hij wist niet precies waarom hij het had gestolen, behalve dan dat hij het een leuk schip vond.

Hij wist niet waarom hij president van de Melkweg was geworden, behalve dan dat het hem wel aardig leek.

Hij wist wel dat er betere redenen waren dan deze, maar dat die weggeborgen lagen in een duister, afgesloten deel van zijn twee breinen. Hij wilde dat de duistere, afgesloten delen van zijn twee breinen weg zouden gaan, want af en toe kwamen ze een ogenblik aan de oppervlakte en veroorzaakten vreemde gedachten in de lichte, vrolijke delen van zijn geest en probeerden hem af te leiden van wat in zijn ogen zijn fundamentele levensopdracht was, namelijk genieten wat er te genieten viel.

Op dat moment viel er niets te genieten. Zijn geduld en zijn potloden waren op en hij rammelde van de honger.

‘Sterrenpokken!’ schreeuwde hij.

Juist op datzelfde moment hing Amro Bank in de lucht. Niet omdat er iets mis was met het kunstmatige zwaartekrachtveld van het schip, maar omdat hij door het trapgat sprong dat naar de privéhutten van het schip leidde. Het was een heel eind om in één keer te overbruggen en hij kwam ongelukkig terecht, struikelde, krabbelde weer overeind, vloog de gang door, kegelde een paar mini-dienstrobots omver, schoot de hoek om, stormde Zefods kamer binnen en legde uit wat hij op zijn lever had.

‘Vogoniërs,’ zei hij.

Enige tijd voordat dit gebeurde, had Hugo Veld zijn hut verlaten en was eropuit getrokken op zoek naar een kop koffie. Geen tocht die hij met veel optimisme ondernam, want hij wist dat de enige bron van warme dranken in het hele schip bestond uit een onnozel apparaat dat was gefabriceerd door het cyberneticaconcern Sirius. Het was een zogeheten Nutrimaat, een drankensamensteller, en hij was het ding al eerder tegengekomen.

Naar het apparaat voorgaf, produceerde het het breedst mogelijke scala aan persoonlijk op smaak en stofwisseling van degene die er gebruik van wilde maken, afgestemde dranken. Als echter de proef op de som genomen werd, produceerde het onveranderlijk een plastic bekertje met een vloeistof die vrijwel, maar net niet helemaal, volstrekt niet op koffie leek.

Hij probeerde het ding te overreden.

‘Koffie,’ zei hij.

‘Deel en geniet,’ antwoordde de machine en ze verschaftte hem het

zoveelste bekertje met het misselijkmakende goedje.

Hij gooide het weg.

‘Deel en geniet,’ herhaalde de machine en ze produceerde er nog een.

‘Deel en geniet’ is het bedrijfsmotto van de verpletterend succesvolle klachtendivisie van het cyberneticaconcern Sirius, die momenteel de voornaamste continenten van drie middelgrote planeten beslaat en het enige onderdeel van het concern is dat de afgelopen jaren een regelmatige winst te zien heeft gegeven.

Het motto staat – of liever stond – in vijf kilometer hoge, verlichte letters bij de ruimtehaven van de klachtendivisie op Edrax. Helaas was het gewicht ervan zodanig dat kort nadat ze waren geplaatst de grond onder de letters inzakte en deze ongeveer tot de helft door de kantoren van vele getalenteerde, jonge en inmiddels overleden klachtendeskundigen naar beneden stortten.

De uit de grond stekende bovenste helften van de letters vormen nu in de plaatselijke taal de boodschap ‘steek je kop in een varken’ en zijn niet meer verlicht, behalve soms als er iets bijzonders te vieren valt.

Hugo gooide een zesde bekertje bocht weg.

‘Luister eens, stom apparaat,’ zei hij. ‘Jij beweert dat je elke drank kunt samenstellen die er bestaat, dus waarom geef je me telkens dezelfde ondrinkbare rommel?’

‘Voedingswaarde en genotvolle zintuiglijke waarnemingen,’ snaterde de machine. ‘Deel en geniet.’

‘Het smaakt voor geen meter!’

‘Als u van deze drank genoten hebt,’ ging de machine verder, ‘waarom zou u de ervaring dan niet delen met uw vrienden?’

‘Omdat ik ze graag te vriend hou,’ zei Hugo zuur. ‘Wil je nou eens proberen te begrijpen wat ik je zeg? Die drank...’

‘Die drank,’ zei de machine allerbeminnelijkst, ‘was individueel toegesneden op uw persoonlijke behoeften qua voedingswaarde en genot.’

‘O,’ zei Hugo, ‘dus ik ben een masochist op dieet?’

‘Deel en geniet.’

‘Ach, hou toch je kop.’

‘Verder nog iets van uw dienst?’

Hugo besloot het op te geven.

‘Nee,’ zei hij.

Toen besloot hij dat hij gek was als hij het op zou geven.

‘Ja,’ zei hij. ‘Kijk, het is doodsimpel... het enige wat ik wil... is een kop koffie. En die ga jij voor me zetten. Hou je mond en luister.’

Hij ging erbij zitten. Hij vertelde de Nutrimaat over Brazilië, hij vertelde hem over Columbia, hij vertelde hem over Guatemala. Hij vertelde hem over ronde bonen die liggen te drogen in de zon. Hij vertelde hem over koffiemalen en porseleinen koffiekannen. Hij vertelde hem over tussen tien en elf ’s ochtends. Hij vertelde hem over met melk en suiker, met alleen melk, met alleen suiker, zwart, slap en sterk, over koffie verkeerd. Hij vertelde hem zelfs (in het kort) over de geschiedenis van de West-Indische Compagnie.

‘Dat bedoelt u dus?’ zei de Nutrimaat toen hij was uitgesproken.

‘Ja,’ zei Hugo, ‘dat is wat ik wil.’

‘U wilt de smaak van water dat door gebrande en gemalen bonen is gesijpeld?’

‘Eh, ja. Met melk.’

‘Uit een koe gewrongen?’

‘Eh, zo zou je het kunnen noemen, ja...’

‘Dat red ik niet in m’n eentje,’ zei de machine stug. Al het vrolijke gesnater was uit haar stem verdwenen, en het was haar nu ernst.

‘Als ik iets voor je kan doen,’ zei Hugo.

‘U hebt al meer dan genoeg gedaan,’ liet de Nutrimaat hem weten.

Hij riep de boordcomputer erbij.

‘Haloootjes!’ zei de boordcomputer.

De Nutrimaat informeerde de boordcomputer over koffie. De computer was met stomheid geslagen, verbond zijn logische circuits met die van de Nutrimaat en getweeën verzonken ze in een grimmig stilzwijgen.

Hugo bleef een tijdje staan kijken en wachten, maar verder gebeurde er niets.

Hij bonsde ertegen, maar nog steeds gebeurde er niets.

Uiteindelijk gaf hij het op en slenterde naar de brug.

In de lege verlatenheden van de ruimte hing onbeweeglijk het Gulden Hart. Eromheen schitterde het miljard speldenprikken van de Melkweg. Ernaartoe kroop een lelijke gele klont – het Vagonische schip.

‘Heeft iemand een fluitketel?’ vroeg Hugo toen hij de brug op liep, en onmiddellijk begon hij zich af te vragen waarom Trema de computer schreeuwend probeerde te bewegen iets tegen haar te zeggen, Amro erop stond te bonken en Zefod ertegen schopte, en ook waarom er een akelige gele klont op het beeldscherm zat.

Hij zette het lege bekertje dat hij bij zich had neer en liep op hen af. ‘Hallo?’ zei hij.

Op dat moment stortte Zefod zich op de panelen van gepolijst marmer waarin de instrumenten zaten die de conventionele foton-aandrijving regelden. Ze materialiseerden onder zijn handen en hij schakelde over op handmatige bediening. Hij duwde, hij trok, hij drukte en hij vloekte. De fotonaandrijving gaf een stuiptrekkerige ruk aan het schip en viel weer uit.

‘Iets mis?’ vroeg Hugo.

‘Hé, hoor je dat?’ mompelde Zefod, terwijl hij op de handbediening van de oneindige onwaarschijnlijkheidsaandrijving af dook, ‘de aap praat!’

De onwaarschijnlijkheidsaandrijving maakte twee jankgeluidjes en viel toen ook uit.

‘Historisch materiaal, jongen,’ zei Zefod, en hij gaf de onwaarschijnlijkheidsaandrijving een schop, ‘een sprekende aap!’

‘Als er iets is wat je dwarszit...’ zei Hugo.

‘Vogoniërs!’ beet Amro hem toe. ‘We worden aangevallen.’

Hugo begon te stotteren.

‘W-waar wachten jullie dan op? Laten we maken dat we wegkomen!’

‘Gaaf niet. De computer is vastgelopen.’

‘Vastgelopen?’

‘Hij zegt dat al zijn circuits bezig zijn. Er is nergens stroom in het schip.’

Amro keerde zich af van het computerscherm, haalde een mouw langs zijn voorhoofd en zocht met zijn rug steun bij de muur.

‘We kunnen niks doen,’ zei hij. Hij staarde in het niets en beet op zijn lip.

Vroeger als jongen op school, lang voor de sloop van de Aarde, zat Hugo op voetballen. Hij was bepaald geen ster, en zijn bijzondere specialiteit was het maken van eigen doelpunten in belangrijke wedstrijden geweest. Steeds als dit gebeurde, kreeg hij een eigenaardig tintelend gevoel in zijn nek dat langzaam langs zijn wangen omhoogkroop en een warm gevoel veroorzaakte op zijn voorhoofd. Het beeld van modder en gras en een heleboel jouwende jochies die hem ermee bekogelden, stond hem op dit moment plotseling weer helder voor ogen.

Een eigenaardig tintelend gevoel in zijn nek kroop omhoog langs zijn wangen en veroorzaakte een warm gevoel op zijn voorhoofd.

Hij wilde iets zeggen en zag ervan af.

Hij wilde weer iets zeggen en zag er weer van af.

Uiteindelijk wist hij iets uit te brengen.

‘Eh,’ zei hij. Hij schraapte zijn keel.

‘Zeg, eh,’ ging hij verder, en hij zei het zo nerveus dat de anderen zich allemaal omdraaiden en hem aanstaarden. Hij wierp een blik op de naderende gele klodder op het beeldscherm.

‘Zeg, eh,’ zei hij opnieuw, ‘zei die computer nog wáár hij mee bezig was? Nergens om hoor...’

Hun ogen waren strak op hem gericht.

‘Ja, eh... meer is het echt niet, ik vraag het alleen maar.’

Zefod stak zijn hand uit en greep Hugo bij zijn nekvel.

‘Wat heb je ermee gedaan, aapmens?’ siste hij zachtjes.

‘Ach,’ zei Hugo, ‘eigenlijk niets. Ik geloof alleen dat hij daarnet een poging deed om voor mij...’

‘Ja?’

‘Koffie te zetten.’

‘Klopt, jongens,’ riep de computer plotseling, ‘even de tandjes in

dat probleem gezet, en het is geen kattenpis, hoor, tjeempie. Zo terug.’ En hij verzonk in een stilzwijgen dat qua pure intensiteit slechts werd geëvenaard door het stilzwijgen van de drie mensen die Hugo Veld aanstaarden.

Als om de spanning wat te verlichten besloten de Vogoniërs op dat moment het vuur te openen.

Het schip schudde, het schip daverde. Buiten begon het drie centimeter dikke pantserschield dat om het schip zat te bobbelen, te knetteren en te vonken onder het salvo van een tiental 30-megaschadewisdoodfotrazonkanonnen, en het maakte niet de indruk het nog lang te zullen maken. Vier minuten gaf Amro Bank het nog.

‘Drie minuten en vijftig seconden,’ zei hij korte tijd later.

‘Vijfenveertig seconden,’ voegde hij er te bestemder tijd aan toe. Gedachteloos haalde hij een paar nutteloze schakelaars over en wierp toen Hugo een onvriendelijke blik toe.

‘Je zou een moord doen voor een kop koffie, hè?’ zei hij. ‘Drie minuten en veertig seconden.’

‘Wil je wel ophouden met tellen!’ snauwde Zefod.

‘Jawel,’ zei Amro Bank, ‘over drie minuten en vijfendertig seconden.’

Aan boord van het Vagonische schip stond practopper Vagon Schnautz voor een raadsel. Hij had een achtervolging verwacht, hij had een opwindende schermutseling met tractiebundels verwacht, hij had verwacht gebruik te zullen moeten maken van het speciaal geïnstalleerde subcyclische normaliteitsassertitron als tegenwicht tegen de oneindige onwaarschijnlijkheidsaandrijving van het Gulden Hart; maar het subcyclische normaliteitsassertitron bleef ongebruikt, en het Gulden Hart bleef domweg hangen en incasseerde.

Een tiental 30-megaschadewisdoodfotrazonkanonnen vuurde het ene salvo na het andere af op het Gulden Hart, en toch bleef het maar domweg hangen en incasseerde.

Hij probeerde elke sensor die hij tot zijn beschikking had om te kijken of hem een of ander subtiel kunstje werd geflikt, maar er was geen enkel subtiel kunstje te vinden.